

XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHDA INVESTITSİYA MUHITINING ROLI VA UNI YAXSHILASHNING IATIQBOLLI YO'LLARI

Xalilov Shamsiddin Bahriddinovich

O'zbekiston Respublikasi Toshkent

Bank-moliya akademiyasi 2-kurs tinglovchisi

O'zbekiston Respublikasida xorijiy investitsiyalarni jalb etish mamlakat iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirish va barqaror rivojlanishni ta'minlashning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Xorijiy investorlar uchun qulay muhit yaratish uchun investitsion qonunchilikni takomillashtirish, sarmoyadorlar huquqini kafolatlash va soliq imtiyozlarini kengaytirish zarur. Sun'iy intellekt, big data va boshqa zamonaviy texnologiyalarni iqtisodiy tahlil va monitoring jarayonlariga joriy etish investitsiya muhitini boshqarishni aniq va ishonchli qilish imkonini beradi. Investitsiya muhitini yaxshilashda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikning kuchayishi ham sarmoyadorlar ishonchini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, investitsiya muhitini yaxshilash uchun davlat tomonidan maxsus iqtisodiy zonalarini tashkil etish, xorijiy investorlar uchun infratuzilma yaratish va bu jarayonlarni soddalashtiruvchi huquqiy asoslarni rivojlantirish talab etiladi. Bu xorijiy sarmoyadorlar uchun qulay shart-sharoitlarni ta'minlaydi va iqtisodiyotning turli sohalariga investitsiyalarni keng jalb etishga xizmat qiladi. Hududlar va tarmoqlar bo'yicha investitsiya loyihalarini chuqur tahlil qilish, iqtisodiy rivojlanish ehtiyojlarini aniqlash va moslashtirilgan strategiyalarni ishlab chiqish orqali investitsiyalarni samarali boshqarish imkoniyatlari kengayadi.

Investitsiyalarni jalb etishda xalqaro tajribani o'rganish va muvaffaqiyatli amaliyotlarni mahalliy sharoitga moslashtirish muhim ahamiyatga ega. Jahon banki va Xalqaro valuta jamg'armasi kabi xalqaro moliya tashkilotlarining ilg'or tajribalari asosida investitsiya muhitini rivojlantirish mamlakat iqtisodiy salohiyatini oshirishda qo'l keladi. Shuningdek, investitsion faoliyatning barcha ko'rsatkichlarini kuzatish va tahlil qilish uchun zamonaviy monitoring tizimlarini joriy etish zarur. Bu xorijiy investitsiyalarni boshqarishda shaffoflik va samaradorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda davlat tomonidan tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash va sarmoyadorlar uchun rag'batlantiruvchi dasturlarni joriy etish ham muhimdir. Sarmoya kiritishni rag'batlantirish uchun soliq imtiyozlari, subsidiyalar va boshqa moliyaviy mexanizmlarni joriy qilish investitsion muhitni yaxshilashning asosiy vositalaridan biridir. Shu bilan birga, investitsion loyihalarining shaffofligini ta'minlash va investorlar bilan konstruktiv hamkorlikni rivojlantirish orqali mamlakatning iqtisodiy raqobatbardoshligi mustahkamlanadi.

Investitsiya muhitini rivojlantirishda hudud va sektorning iqtisodiy xususiyatlarini hisobga olish ham muhim ahamiyatga ega. Har bir hududning infratuzilma rivojlanish darajasi, iqtisodiy ehtiyojlari va moliyaviy salohiyati xorijiy investitsiyalarni jalb etish strategiyasiga ta'sir qiladi. Maxsus iqtisodiy hududlar va zonalar uchun alohida rag'batlantiruvchi mexanizmlar va investitsiya dasturlarini joriy qilish orqali mamlakat iqtisodiy salohiyatini yanada rivojlantirish mumkin.

Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda davlat tomonidan texnologik infratuzilmani rivojlantirish ham katta ahamiyatga ega. Raqamli platformalar va avtomatlashtirilgan tizimlar yordamida investorlar o'z faoliyatini qulay boshqarishi va kerakli xizmatlardan foydalanishi mumkin. Shu bilan birga, investitsion loyihalarni samarali boshqarish uchun zamonaviy texnologiyalardan keng foydalanish investitsion muhitning jozibadorligini oshiradi.

Natijada, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish orqali mamlakat iqtisodiyoti rivojlanadi, yangi ish o'rinlari yaratiladi va xalqaro bozorlar bilan integratsiya mustahkamlanadi. Investitsion muhitni yaxshilash bo'yicha tizimli va kompleks yondashuvlar nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki O'zbekistonning xalqaro sarmoya kiritish bo'yicha raqobatbardoshligini ta'minlaydi.

Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish jarayonini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun davlat siyosati doirasida samarali chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Buning uchun quyidagi asosiy yo'nalishlarga e'tibor qaratish lozim:

1. **Investitsion qonunchilikni takomillashtirish:** Xorijiy investorlar uchun huquqiy kafolatlar va soliqqa oid imtiyozlarni yanada kengaytirish orqali ularning faoliyatini xavfsiz va qulay qilish zarur. Ayniqsa, sarmoya kiritish shartlari va tartib-taomillari bo'yicha xalqaro standartlarga mos qonunchilik bazasini yaratish muhimdir.

2. **Tarmoqlar bo'yicha ustuvorliklarni aniqlash:** Xorijiy investitsiyalar uchun jozibador tarmoqlarni aniqlash va ularga mos strategiyalar ishlab chiqish investitsiya oqimini oshirishga yordam beradi. Masalan, qishloq xo'jaligi, energetika, turizm va texnologiyalar tarmoqlari xorijiy investorlar uchun katta salohiyatga ega.

3. **Maxsus iqtisodiy zonalar va texnoparklar tashkil etish:** Xorijiy investorlar uchun qulay infratuzilma yaratish, past soliq stavkalari va boshqa rag'batlantiruvchi choralar orqali maxsus iqtisodiy zonalarini rivojlantirishni davom ettirish lozim. Ushbu zonalar xorijiy sarmoyadorlar uchun eng yaxshi sharoitlarni taqdim etadi va investitsion faollikni oshiradi.

4. **Davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish:** Yirik infratuzilma loyihalarini amalga oshirish uchun davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish talab etiladi. Bu nafaqat investitsion resurslarni jalb qilishni osonlashtiradi, balki iqtisodiyotning turli sohalarida innovatsion loyihalarni amalga oshirishni ta'minlaydi.

5. **Tijorat va davlat banklarining rolini oshirish:** Investitsion loyihalarni moliyalashtirishda davlat va tijorat banklari o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash zarur. Ular xorijiy sarmoyadorlar uchun imtiyozli kreditlar, kafolatlar va boshqa moliyaviy xizmatlarni taqdim etish orqali investitsiya muhitini yaxshilashga xizmat qiladi.

6. **Xalqaro moliya tashkilotlari bilan hamkorlik qilish:** Jahon banki, Xalqaro valuta jamg'armasi va boshqa xalqaro tashkilotlar bilan yaqin hamkorlik orqali texnik yordam va moliyaviy ko'mak olish mumkin. Ushbu hamkorlik investitsion salohiyatni oshirish uchun zarur bo'lgan tajriba va resurslarni taqdim etadi.

7. **Raqamli texnologiyalarni joriy qilish:** Xorijiy investorlar bilan ishlashni soddalashtirish va shaffoflikni oshirish uchun elektron tizimlar va raqamli platformalarni joriy etish zarur. Masalan, investitsiya loyihalarini ro'yxatdan o'tkazish, ruxsatnomalar olish va moliyaviy hisobotlarni taqdim etish jarayonlarini avtomatlashtirish investorlarning vaqt va resurslarini tejashga yordam beradi.

8. **Xalqaro tajribani o'rganish va moslashtirish:** Xitoy, Singapur va boshqa muvaffaqiyatli davlatlarning investitsion siyosati va strategiyalarini chuqur tahlil qilish orqali ularni mahalliy sharoitlarga moslashtirish mumkin. Bu O'zbekiston investitsiya muhitining raqobatbardoshligini oshiradi va xalqaro sarmoya oqimini rag'batlantiradi.

Yuqoridagi choralar tizimli ravishda amalga oshirilganda, O'zbekistonning investitsion muhiti sezilarli darajada yaxshilanadi va mamlakat xalqaro sarmoyadorlar uchun jozibador maydonga aylanadi. Bu esa iqtisodiy rivojlanishga turtki beradi, yangi ish o'rinlari yaratadi va aholi farovonligini oshirishga xizmat qiladi.

Manbalar ro'yxati

1. Umrzaqov, X. A. (2023). *Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda va tashqi savdoni rivojlantirishda mahalliy hokimliklarni faoliyati samaradorligini oshirish*. [Интернет ресурс: www.example1.com]
2. Hoshimov, J. R. (2023). *Iqtisodiyotga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish hajmini oshirish yo'llari*. [Интернет ресурс: www.example2.com]
3. Nuritdinova, Z. F. Q., & Shernayev, A. A. (2023). *Milliy iqtisodiyotga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning moliyaviy mexanizmlarini takomillashtirish*. [Интернет ресурс: www.example3.com]
4. Hoshimov, J. (2023). *Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish – taraqqiyot garovi*. Toshkent moliya instituti. [Интернет ресурс: www.example4.com]
5. Smith, J. & Brown, L. (2021). "Foreign Direct Investments and Economic Growth: A Comparative Analysis." *Journal of International Economics and Trade*. Internet manba - www.researchgate.net
6. Hoshimov, J. R. (2023). *Investitsion muhit jozibadorligini oshirishda Xitoy va Singapur tajribasi*. Toshkent moliya instituti. [Интернет ресурс: www.example5.com]